

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอคโค ตำบลคอคโค
อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป

The Development of Learning Achievement on Buddhist Principles
for Prathomsuksa 5 Students at Ban Khoko School, Khoko Subdisrict
Mueang District, Surin Province by Using a Learning Package

ศิริภา หลอมประโคน¹, พระครูวิริยปัญญาภิษฐาน², พระครูสาธุกิจโกศล³
Miss Siripa Lomprakhon¹, PhrakhruiWiriyananyapiwat², PhrakhruiSathukitKosol³
Mahachulalongkornrajavidyalaya University Surin Campus
Email: Siripa815@gmail.com

Received : February24, 2024;

Revised : May30, 2024;

Accepted : June6, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอคโค ตำบลคอคโค อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอคโค ตำบลคอคโค อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอคโค ตำบลคอคโค อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 28 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) บทเรียนสำเร็จรูปเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา 2) แผนการจัดการเรียนรู้ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 4) แบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การหาประสิทธิภาพ E_1/E_2 และทดสอบสมมติฐานของการวิจัยโดยใช้ค่า t-test แบบ Dependent

ผลการวิจัยพบว่า

1. ประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอคโค ตำบลคอคโค อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ มีประสิทธิภาพ 84.01/87.38 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้คือ 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอคโค ตำบลคอคโค อำเภอเมือง จังหวัด

สุรินทร์ คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอโค ตำบลคอโค อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: หลักธรรม; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; บทเรียนสำเร็จรูป

Abstract

The objectives of this research were 1) to develop ready-made lessons on Dharmic Principles of Prathomsuksa 5 students at Ban Korko School, Korko Sub-district, Mueang District, Surin Province to be effective according to the 80/80 criteria; 2) to compare the pre-test and post-test of student's learning achievement through the learning package on Dharmic Principles ; and 3) to study the students' satisfaction towards the learning package on Dharmic Principles. The sample group consisted of 28 students in grade 5 chosen by simple random method. The research instruments were 1) ready-made lessons on Dharmic Principles, 2) a learning management plan, 3) an achievement test, and 4) a satisfaction assessment form. The statistics used in the research were percentage, mean, standard deviation, determination of E_1/E_2 efficiency, and testing the research hypothesis by using a Dependent t-test.

The results of the research showed as these followings:

1. The efficiency of the learning package on Dharmic Principles of Prathomsuksa 5 students at Ban Korko School, Korko Sub-district, Mueang District, Surin Province was 84.01/87.38, which was higher than the standard set for 80/80.

2. The students' learning achievement before and after learning with the learning package on Dharmic Principles showed the average score after learning through the learning package higher than the average score before learning through the learning package at the statistically significant level of .01.

3. The students' satisfaction towards the learning package on Dharmic Principles, overall, the satisfaction level was at the highest level.

Keywords : principles; Learning Achievements; learning package.

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 มีจุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ โดยเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วนักเรียน จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความรู้ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต มีสุขภาพกาย และ

สุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย รักการออกกำลังกาย มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย การอนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์ สร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม โดยอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 3-4) นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตราที่ 6 กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนา คนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 : 3)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคม ที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน มีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม ได้กำหนดสาระต่าง ๆ ไว้ ได้แก่ สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ และสาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ กลุ่มวิชาสังคมศึกษามีความสำคัญมาก เพราะมีความเกี่ยวข้องกับมนุษย์โดยตรง มีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอิทธิพลของสภาพแวดล้อมที่มีต่อการดำรงชีวิต เป็นการเตรียมให้เยาวชนของชาติเป็นพลเมืองที่มีประสิทธิภาพสามารถนำความรู้ไปใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาทางเศรษฐกิจ และสังคมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน อยู่ในสังคมที่แตกต่างกัน โดยไม่แตกแยก มีความสามัคคีปรองดอง อีกทั้งวิชาสังคมศึกษายังช่วยให้ความรู้เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา นำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเอง สังคม และประเทศชาติ ทำให้มนุษย์ทุกคนสามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การนำน้อมหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา ไปใช้ปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง มีศรัทธาที่ถูกต้อง เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ปัจจุบันนักเรียนให้ความสนใจต่อพระพุทธศานาน้อยลง สวนหนึ่งเป็นเพราะการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยที่มีการพัฒนาเทคโนโลยีไม่หยุดนิ่ง (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2556 : 1) การจัดการกระบวนการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา นักเรียนต้องเรียนเนื้อหาสาระเป็นจำนวนมาก มีความซ้ำซ้อน โดยเฉพาะในส่วนของเนื้อหาใน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ซึ่งการเรียนรู้เรื่องคุณธรรม จริยธรรม เป็นเรื่องที่ยากต่อการทำความเข้าใจสำหรับนักเรียนในปัจจุบัน อีกทั้งไม่ทำให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดในการเรียนรู้ ส่งผลให้นักเรียนขาดการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ไม่สามารถเห็นความสำคัญ และประโยชน์ต่อการเรียนได้ (พรรณมา ดวงบุตร, 2559 : 51-61) จึงเกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียนรู้ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด ทั้งนี้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมศึกษา ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนบ้านคอโค ตำบลคอโค อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ที่ผ่านมายังไม่บรรลุผลสำเร็จเท่าที่ควร อีกทั้งครูผู้สอนไม่มีนวัตกรรมสื่อการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งครูผู้สอนยังมีงานอื่นที่ต้องรับผิดชอบอีกมากมาย เช่น งานกลุ่มบริหารวิชาการ งานกลุ่มบริหารทั่วไป งานกลุ่มบริหารบุคคล หรืองานการเงิน และพัสดุ ซึ่งภาระงานต่าง ๆ ที่กล่าวมานั้น ทำให้ครูผู้สอนไม่มีเวลาในการจัดการเรียนการสอน หรือเตรียมการสอนได้อย่างเต็มที่ จึงส่งผลให้เกิดปัญหาเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องหา

วิธีการสอนในรูปแบบใหม่ และการผลิตนวัตกรรมสื่อการสอนใหม่ ๆ ให้ทันต่อยุคในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ นักเรียนเกิดการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทเรียนสำเร็จรูปเป็นสื่อการเรียนการสอนที่ดีเป็นอย่างมากที่ครูผู้สอนควรจะนำมาใช้ในการ จัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียน เพราะบทเรียนสำเร็จรูปเป็นสื่อการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ ทำกิจกรรมการเรียนการสอน และประเมินผลได้ด้วยตนเอง ครูผู้สอนสามารถออกแบบบทเรียนได้ ตาม ความเหมาะสม โดยเนื้อหาในบทเรียนจะเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายาก มีแบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจของนักเรียนทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน ทำให้นักเรียนทราบความก้าวหน้าในการเรียนของ ตนเอง (ธีระชัย ปุณณโชติ, 2552 : 4) เมื่อนักเรียนเกิดความไม่เข้าใจในบทเรียนก็กลับไปทบทวนแล้วจึงค่อย เรียนบทเรียนต่อไปได้ บทเรียนสำเร็จรูปเป็นนวัตกรรมสื่อการเรียนรู้ที่ผู้สอนสามารถนำมาใช้ในการจัดการ เรียนการสอนในห้องเรียน โดยแบ่งเนื้อหาในบทเรียนออกเป็นกรอบ และแต่ละกรอบก็จะมีเนื้อหาความยาก ง่ายตามลำดับขั้นที่ผู้สอนได้ออกแบบไว้ในบทเรียน ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และศึกษาได้ตามศักยภาพของตนเอง อาจกล่าวได้ว่าบทเรียนสำเร็จรูปเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่สามารถนำมาใช้เป็สื่อการเรียนรู้ ที่ผู้เรียน ศึกษาค้นคว้าทำกิจกรรมการเรียน และประเมินผลด้วยตนเองตามลำดับขั้นที่กำหนดไว้ล่วงหน้า ช่วยให้ ผู้เรียนเกิดความสนใจ ที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองในการแสวงหาความรู้ และเป็นการสนองความแตกต่างในด้าน ความสามารถของบุคคลได้เป็นอย่างดี (ทิศนา แคมมณี, 2552 : 16)

ดังนั้นผู้วิจัยมีความสนใจจะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอโค ตำบลคอโค อำเภอมือง จังหวัดสุรินทร์ จากการศึกษาดังกล่าวจะ เห็นได้ว่าการนำบทเรียนสำเร็จรูปมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในบทเรียน ซึ่งเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียน การสอนของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และยัง ช่วยให้ผู้เรียนสามารถ นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอโค ตำบลคอโค อำเภอมือง จังหวัดสุรินทร์ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้บทเรียน สำเร็จรูป เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอโค ตำบล คอโค อำเภอมือง จังหวัดสุรินทร์
3. เพื่อศึกษา ความพึงพอใจที่มีต่อบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอโค ตำบลคอโค อำเภอมือง จังหวัดสุรินทร์

การทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอโค ตำบลคอโค อำเภอมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับดังนี้

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

1) พระรัตนตรัย

พระรัตนตรัยเป็นเครื่องนำทางที่ประเสริฐ 3 ประการหรือ แก้ว 3 ประการเป็นสิ่งที่นับถือเคารพบูชาอันประเสริฐสูงสุด 3 ประการของชาวพุทธศาสนา ซึ่งประกอบด้วย พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ ต่างอิงอาศัยกันเหมือนไม้ 3 อย่างอันตั้งพิงกัน จะขาดเสียอันหนึ่งไม่ได้ โดยจิตตูปาทาว่า เป็นผู้จัดซึ่งภัยของสัตว์ทั้งหลายโดยทำสัตว์ทั้งหลายให้เป็นไปในประโยชน์เกื้อกูล และถอยกลับจากสิ่งที่ไม่ใช่ประโยชน์เกื้อกูล เพราะทำสัตว์ทั้งหลายให้ช่วยข้ามพ้นจากกันดารคือภพ และให้ความเบาใจแก่สัตว์ทั้งหลาย เพราะทาสักการะทั้งหลายแม้จะเป็นของน้อยค่าแต่ผลที่ได้รับกลับไพบูลย์ด้วยอานิสส

2) ไตรสิกขา

ไตรสิกขา หมายถึง การเรียนรู้ฝึกฝนพัฒนาตนเอง เริ่มจากการรักษาศีล เพื่อขัดเกลาพฤติกรรมทางกายวาจาใจ และการดำเนินชีวิตของตนเองให้บริสุทธิ์ รวมถึงการฝึกหัดการอยู่ร่วมกันของเพื่อนร่วมงานให้มีความเกื้อกูลต่อกัน กระบวนการที่สำคัญในการศึกษาต้องพัฒนาตนเองให้บริสุทธิ์ด้วยศีลที่เป็นฐานการพัฒนา เพื่อให้จิตบริสุทธิ์ด้วยสมาธิ ต่อด้วยปัญญา เพื่อให้บริสุทธิ์ด้วยปัญญา พัฒนามนุษย์ให้ดำเนินชีวิตดีงาม และถูกต้อง ทำให้มีวิถีชีวิตที่เป็นไปในทางที่ถูกต้องเพื่อพัฒนาตนเอง และสังคมไปสู่จุดหมายสูงสุดในปัจจุบัน ในอนาคต

3) โอวาท 3

โอวาท 3 เปรียบเสมือนหัวใจของพุทธศาสนา เป็นหลักการประพจน์ ปฏิบัติ มี 3 ข้อ คือ 1) การละเว้นจากการกระทำความชั่วทั้งปวง 3) พึงกระทำแต่ความดี 3) พึงฝึกจิตให้ผ่องใส และบริสุทธิ์

4) อริยสัจ

อริยสัจ เป็น ความจริงที่ทำให้ผู้เข้าใจและปฏิบัติตามบรรลุถึงความเป็นอริยบุคคล เป็นความจริงที่เกี่ยวกับชีวิตเรา ไม่เป็นเท็จ ไม่แปรเป็นอย่างอื่น เป็นความจริงในตัวมันเองที่มนุษย์ทุกคนต้องเผชิญตลอดชีวิต ถ้ามนุษย์มีความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องนี้ จะมองเห็นทางออกจากปัญหาที่ทรมานชีวิต ประกอบด้วย 1) ทุกข์ คือ ความจริงที่ว่าด้วยความทุกข์ 2) สมุทัย คือ ความจริงที่ว่าด้วยเหตุให้เกิดทุกข์ 3) นิโรธ คือ ความจริงที่ว่าด้วยความดับทุกข์ และ 4) มรรค คือความจริงที่ว่าด้วยทางแห่งความดับทุกข์

บทเรียนสำเร็จรูป

หลักในการสร้างบทเรียนสำเร็จรูป คือ ให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้สอนบ่อย ๆ เพราะในบทเรียนสำเร็จรูป ผู้เรียนสามารถกระทำการต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง เป็นการตอบสนองพฤติกรรม ในขณะนั้น ได้เป็นอย่างดีใช้หลักการทางจิตวิทยาเพื่อเป็นการเสริมแรงการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนพบความสำเร็จด้วยตนเอง จะมีการแบ่งการเรียนรู้เป็นหน่วยย่อย ๆ เพื่อง่ายต่อการเข้าใจ และได้รับผลการตอบสนองอย่างฉับพลัน ทำให้ผู้เรียนได้รับความพอใจในความสำเร็จของตน จึงเป็นการเสริมแรงอีกอย่างหนึ่ง ทำให้ผู้เรียนอยากจะเรียนรู้ต่อไป

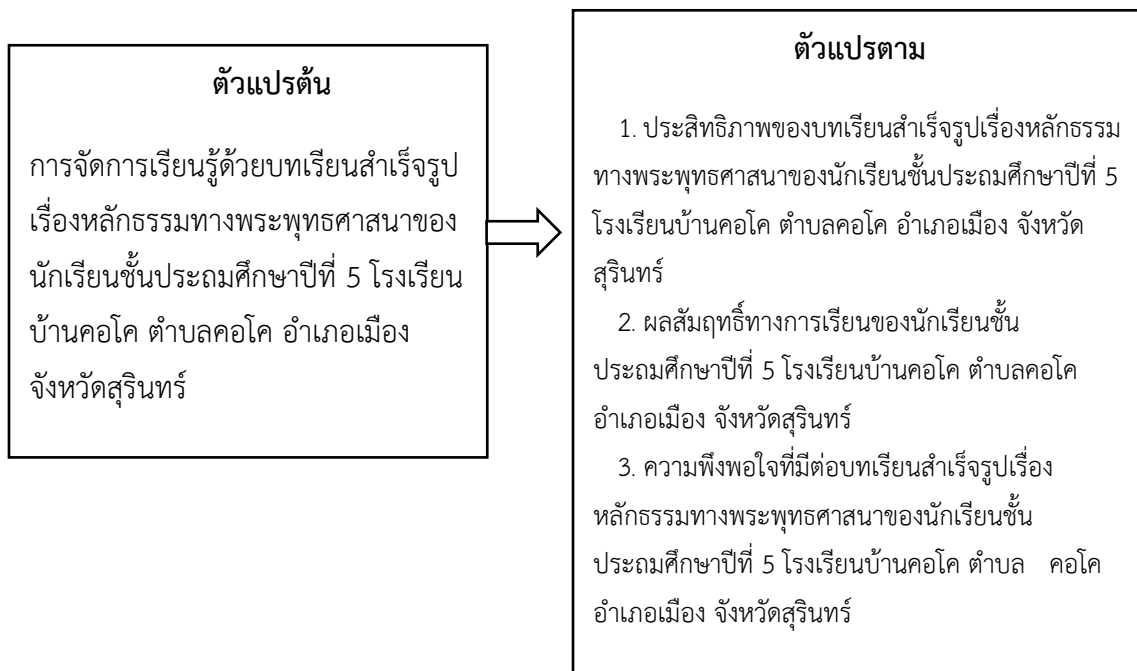
การสร้างบทเรียนสำเร็จรูปนั้น ผู้วิจัยจะต้องศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับการขั้นตอน และวิธีการการสร้างบทเรียนสำเร็จรูปเสียก่อน แล้วค่อยนำมาวิเคราะห์ข้อมูล กำหนดเค้าโครงเนื้อหาที่จะเขียน กำหนดจุดมุ่งหมายสำหรับบทเรียนสำเร็จรูปที่จะเขียน เมื่อเราได้ศึกษาข้อมูลแล้วก็ดำเนินการสร้างบทเรียน

สำเร็จรูป แล้วต้องนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบความถูกต้อง และดำเนินการแก้ไขข้อมูลตามที่ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะ จากนั้น ก็นำไปทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปว่ามีประสิทธิภาพตามเกณฑ์หรือไม่

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอคโค ตำบลคอคโค อำเภอมือง จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังรายละเอียด ภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi - Experimental Research) ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัย one-group Pretest-Posttest Design (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ, 2542 : 215)

ตารางที่ 3.1 ตารางแผนการวิจัย

กลุ่มทดลอง	ก่อนเรียน	กิจกรรมการสอน	หลังเรียน
E	T ₁	x	T ₂

E หมายถึง กลุ่มทดลอง

x หมายถึง กิจกรรมการสอนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป

T₁ หมายถึง การทดสอบก่อนเรียน

T₂ หมายถึง การทดสอบหลังเรียน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) **ประชากร** ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอโค ตำบลคอโค อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 2 ห้อง มีนักเรียนจำนวน 54 คน

2) **กลุ่มตัวอย่าง** ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ห้อง 1 โรงเรียนบ้านคอโค ตำบลคอโค อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 28 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังต่อไปนี้

1) บทเรียนสำเร็จรูป เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอโค ตำบลคอโค อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 4 ชุด

2) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอโค ตำบลคอโค อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 4 แผน 10 ชั่วโมง

3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน แบบปรนัย แบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

4) แบบประเมินความพึงพอใจต่อบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอโค ตำบลคอโค อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอโค ตำบลคอโค อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป ครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) วิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอโค ตำบลคอโค อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 วิเคราะห์ได้จากสูตร E_1/E_2

2) วิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอโค ตำบลคอโค อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยใช้สูตรหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ค่าความยากง่าย (Difficulty) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอโค ตำบลคอโค อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยใช้สถิติ Dependent Samples t-test

4) วิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอโค ตำบลคอโค อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยการหาค่าเฉลี่ย แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์ดังนี้ เป็นช่วงคะแนนดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 2) สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ ค่าความเที่ยงตรง ค่าอำนาจจำแนก ค่าความยากง่าย และค่าความเชื่อมั่น
- 3) สถิติที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูป ใช้สูตร E_1 / E_2
- 4) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ สถิติแบบ t-test Dependent Samples เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอคโค ตำบลคอคโค อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1) ประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอคโค ตำบลคอคโค อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์มีประสิทธิภาพ 84.01/87.38 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้คือ 80/80

2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอคโค ตำบลคอคโค อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอคโค ตำบลคอคโค อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอคโค ตำบลคอคโค อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1) บทเรียนสำเร็จรูปเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอคโค ตำบลคอคโค อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ของความสัมพันธระหว่างกระบวนการและผลลัพธ์ เท่ากับ 84.01/87.38 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เนื่องจาก บทเรียนสำเร็จรูปดังกล่าว มีขั้นตอนการสร้าง การออกแบบ และพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปถูกต้องตามหลักวิชาการ ได้หาคุณภาพที่เหมาะสม ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีเรือน ไกล่ชิด (2557) ได้พัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูป กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 รวม 5 เล่ม ซึ่งมีประสิทธิภาพของบทเรียน

สำเร็จรูปที่สร้างขึ้นมีค่าเท่ากับ 87.93/86.78 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และงานวิจัยของ จักรพงษ์ วงษ์จันทร์แดง. (2558) ซึ่งได้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป รายวิชาสุขศึกษา เรื่อง การเจริญเติบโต และพัฒนาการของมนุษย์ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบคู่คิดคู่สร้าง (Think Pair Share) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปที่สร้างขึ้น มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 85.17/86.18 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 ทั้งยัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลณัฐ พิชัย และคณะ (2564) ได้พัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 โรงเรียนอนุบาลวังม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปที่สร้างขึ้น มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 85.43/82.86 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน และหลังเรียนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอโค ตำบลคอโค อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ คณะนันทผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องมาจากบทเรียนสำเร็จรูปเป็นนวัตกรรมที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเพื่อสนองความสามารถ ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นสื่อการเรียนการสอนที่ดี มีประสิทธิภาพ มีส่วนประกอบที่หลากหลายได้แก่ คำชี้แจงในการใช้บทเรียนสำเร็จรูป จุดประสงค์การเรียนรู้ แบบทดสอบก่อนเรียน สาระสำคัญ แบบฝึกหัด แบบทดสอบหลังเรียนและ เฉลยเนื้อหาเรียงลำดับจากง่ายไปยากซึ่งทิศนา ขัมมณีกล่าวไว้ว่า บทเรียนสำเร็จรูปหมายถึง สื่อการจัดการเรียนรู้ ที่สร้างขึ้นโดยกำหนดเนื้อหา วัตถุประสงค์ วิธีการตลอดจนอุปกรณ์การสอนที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นส่วนย่อย ๆ เรียกว่า กรอบ โดยลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายาก แต่ละกรอบมีคำถามและคำตอบเพื่อให้ นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามศักยภาพของตนเองซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัตรระวี มณีขัติย์ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่องการใช้บทเรียนสำเร็จรูป Augmented Reality Book (AR) เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสันป่าสัก ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนสำเร็จรูป Augmented Reality Book (AR) ที่พัฒนามีประสิทธิภาพของกระบวนการ / ผลลัพธ์ เท่ากับ 69.53/76.0 คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ.01

3) ความพึงพอใจที่มีต่อบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอโค ตำบลคอโค อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากบทเรียนสำเร็จรูปที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมีขั้นตอนชัดเจน เข้าใจง่ายรูปเล่มมีความสวยงามเนื้อหาในบทเรียนสำเร็จรูปมีความชัดเจน เข้าใจง่าย และง่ายต่อการนำไปปฏิบัติสามารถทำกิจกรรมได้ด้วยตนเอง ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ จักรพงษ์ วงษ์จันทร์แดง. (2558) ซึ่งได้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป รายวิชาสุขศึกษา เรื่อง การเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบคู่คิดคู่สร้าง (Think Pair Share) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนสำเร็จรูป รายวิชาสุขศึกษา เรื่อง การเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบคู่คิดคู่สร้าง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับพอใจมากที่สุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสิทธิพงษ์ สุทิสัน และคณะ (2564) ได้พัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องหน้าที่ชาวพุทธ โดยการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบ ของ Active Learning (MIAP) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนพระปริยัติธรรมปัจฉิมวันวิทยา

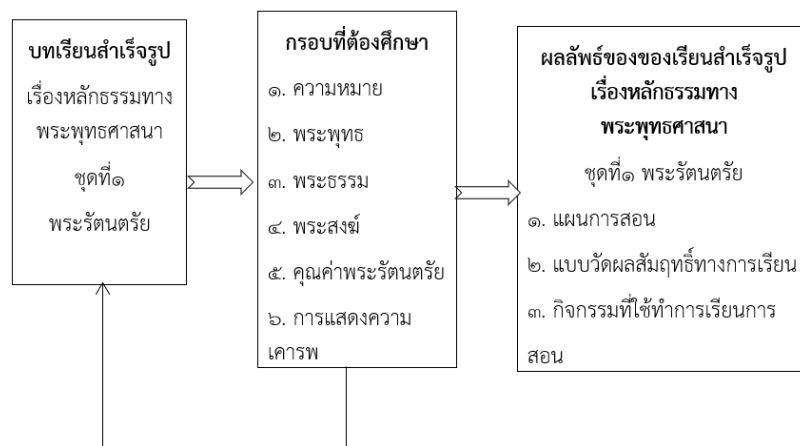

จังหวัดอำนาจเจริญ พบว่าความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องหน้าที่ชาวพุทธ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านค้อโค ตำบลค้อโค อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยใช้บทเรียน สำเร็จรูป เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ชุดที่ 1 พระรัตนตรัย ทำให้ทราบถึงพระรัตนตรัยเป็น องค์ประกอบที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา ถือว่าเป็นสิ่งที่ประเสริฐเป็นมงคลสูงสุด และเป็นแหล่งรวมของ ความดีงามทั้งปวง เทียบด้วยดวงแก้วมณี พระรัตนตรัย หมายถึง แก้วอันประเสริฐ หรือสิ่งมีค่า 3 ประการ ได้แก่พระพุท พระธรรม และพระสงฆ์เป้าหมายของการนับถือพระรัตนตรัยคือ การศึกษาให้รู้ว่ พระรัตนตรัยมีคุณค่าอย่างไร สามารถเข้าถึงพระรัตนตรัยได้อย่างไร และพระรัตนตรัยมีประโยชน์ต่อการ ดำเนินชีวิตอย่างไร พระรัตนตรัยโดยเป้าหมายที่แท้จริง คือ ความรู้เรื่องการดับทุกข์ การดับทุกข์ได้คือ พระพุทธ ตัวดับทุกข์คือ พระธรรม และผู้ที่ได้รับความสงบร่มเย็นเพราะการดับทุกข์ได้คือ พระสงฆ์

สรุปองค์ความรู้การวิจัย การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยบทเรียนสำเร็จรูป ได้ดังนี้

ภาพที่ 2 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคอคโค ตำบลคอคโค อำเภอมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) การสร้างบทเรียนสำเร็จรูป ควรมีการวางแผนอย่างเป็นระบบมีการพัฒนาตามขั้นตอนการวิจัย เพราะจะทำให้การพัฒนาบทเรียนทำได้ง่าย

2) ควรมีการร่วมมือระหว่างสถานศึกษาในการนำบทเรียนสำเร็จรูป ที่ได้มีการพัฒนาขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนจริง

3) จากการสังเกตนักเรียนในขณะทำกิจกรรม นักเรียนแจ้งว่าเนื้อหาในบทเรียนสำเร็จรูปมีเนื้อหามากเกินไป อ่านแล้วเข้าใจยากและมีความสับสน ฉะนั้นผู้สอนต้องปรับเนื้อหาให้มีความกระชับ เข้าใจง่าย และเหมาะสมกับนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1). ควรมีการศึกษาและพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป ในหน่วยการเรียนรู้อื่น ๆ และระดับชั้นอื่น ๆ

2) ควรสร้างกิจกรรมบทเรียนสำเร็จรูปให้หลากหลายรูปแบบ เพื่อให้นักเรียนจะได้เรียนประกอบบทเรียนสำเร็จรูปแล้วเกิดการเรียนรู้ได้ดีและรวดเร็วยิ่งขึ้น

3) ควรนำบทเรียนสำเร็จรูปที่พัฒนาได้ ไปทดลองใช้หาประสิทธิภาพกับโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อที่จะได้ข้อสรุปของการวิจัยได้อย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ทิศนา ขวมนิธิ. (2552). *ศาสตร์การสอน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธีระชัย ปุณณโชติ. *การสร้างบทเรียนสำเร็จรูป*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์

พรธมา ดวงบุตร. (2559). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาด้วยการใช้วิธีการสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*. 6 (1): 51-61.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2556). *ความสำคัญของพระพุทธศาสนา ในฐานะศาสนาประจำชาติ*. พิมพ์ครั้งที่ 19. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. (2542). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

- ศรีเรือน ไกล่ชิด. (2557). “การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี,
- จักรพงษ์ วงษ์จันทร์แดง. (2558). “พัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปประกอบภาพการ์ตูน โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD เรื่องอาณาจักรสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม,
- กมลณัฐ พิชัย และคณะ. (2564). “การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 โรงเรียนอนุบาลวังม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2”. *วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์*. 6 (1). (มกราคม – มีนาคม 114.
- ฉัตรระวี มณีชาติย์. (2562). “การประยุกต์ใช้บทเรียนสำเร็จรูป Augmented Reality Book (AR) เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสันป่าสัก”. รายงานการวิจัย. คณะครุศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
- พระสิทธิพงษ์ สุทสุโน และคณะ. (2564) “การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องหน้าที่ชาวพุทธ โดยการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning (MIAP) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพระปริยัติธรรมปัจฉิมวันวิทยา จังหวัดอำนาจเจริญ”. *วารสาร Journal of Buddhist Education and Research*. 7 (2). (พฤษภาคม – สิงหาคม): 176.